

АБÉТКА, -и, ж. 1. Усі літери, які використовуються у письменному мовленні, що розміщені у певній послідовності.

Азбука, алфавіт. 2. Книжка, за якою вивчають азбуку.

АБЗÁЦ, -у, ч. 1. Відступ на початку першого рядка вправо для відокремлення однієї частини тексту від іншої.

2. Частина тексту між двома такими відступами.

АБОРИГÉН, -а, ч. Корінний житель країни або місцевості.

ÁВТОР, -а, ч. Особа, яка створила художній, науковий, мистецький чи інший твір (проект, винахід тощо).

АВТОРИTÉТ, -у, ч. Загальнознане значення, вплив особи, організації, колективу і т. ін.

АДВОКАТ, -а, ч. Юрист, який веде чиєсь судову справу, захищає обвинуваченого на суді, а також консультує з правових питань.

АДРЕСА, -и, ж. Місце проживання людини або місце перебування організації, установи, підприємства.

АДРЕСÁНТ, -а, ч. Той, хто адресує, надсилає кому-небудь листа, телеграму, вантаж і т. ін. *Відправник.*

АДРЕСÁТ, -а, ч. Той, кому адресується, надсилається лист, телеграма і т. ін. *Одержанувач.*

АЗÁРТ, -у, ч. Надзвичайне душевне збудження, сильне захоплення чим-небудь.

АКОМПАНЕМÉНТ, -у, ч. Гра на одному або кількох музичних інструментах, що супроводжує чийсь спів або сольне виконання інструменталістів, а також танець, декламацію тощо.

АЛЬТАНКА, -и, ж. Легка споруда у вигляді опор із перекриттям зверху та лавками для сидіння всередині у саду, парку тощо для відпочинку та захисту від сонця, дощу.

АМФІТЕÁТР, -у, ч. У Стародавній Греції та Римі — відкрита кругла або напівкругла споруда для видовищ із аrenoю посередині, навколо якої уступами розташовано місця для глядачів.

АМФОРА, -и, ж. Велика посудина (для вина, олії і т. ін.) яйцеподібної форми з вузьким горлом і двома ручками, широко вживана в античному світі та Київській Русі.

АНОНÍМ, -а, ч. Автор листа або твору, який не назавв свого прізвища.

АНОНС, -у, ч. Попереднє оголошення про виставу, фільм, лекцію тощо.

АНСАМБЛЬ, -ю, ч. Група співаків, музикантів або танцюристів, що постійно виступає як єдиний художній колектив.

АНТРАКТ, -у, ч. Тимчасове припинення вистави, концерту тощо; проміжок часу, на який припиняється вистава, концерт тощо.

АНШЛÁГ, -у, ч. Стан, коли всі квитки на виставу, концерт і т. ін. продано.

АРÉНА, -и, ж. 1. У давньоримському цирку — овальний чи круглий майданчик, де відбувалися бої гладіаторів, спортивні змагання тощо. 2. У сучасному цирку — круглий майданчик із бар'єром, де виступають артисти цирку.

АРОМАТ, -у, ч. Приємний і ніжний запах.

АРХÍВ, -у, ч. Установа, яка займається збиранням, упорядкуванням і зберіганням старих документів, писемних пам'яток і т. ін.

АРХІПЕЛАГ, -у, ч. Група морських островів, що знаходяться близько один від одного.

АСТРОЛОГІЯ, -ї, ж. Відоме з давніх часів уччення, що визнає безпосередній зв'язок між розташуванням і рухом небесних тіл та явищами суспільного життя, долею людини і т. ін.

АСТРОНОМІЯ, -ї, ж. Наука про рух, будову й розвиток небесних тіл та їх систем.

АУКЦІОН, -у, ч. Прилюдний продаж товарів, майна, цінних паперів тощо, власником яких стає той, хто дає найвищу суму.

АФІША, -ї, ж. Надруковане або написане за певною формою оголошення про концерт, виставу, лекцію і т. ін., що вивішується на видному місці.

АФОРІЗМ, -у, ч. Коротке судження, яке висловлене стисло у виразній формі.

БÁЙКА, -и, ж. Невеликий віршований або прозовий повчальний твір алегоричного змісту.

БАЛАДА, -и, ж. Віршовий твір на героїчну, легендарно-історичну або казкову тему.

БАНДУРА, -и, ж. Український народний багатострунний щипковий інструмент овальної форми.

БÁРВА, -и, ж. Світловий тон чого-небудь, відтінок тону.

БАРХÁН, -а, ч. Нанесений вітром піщаний горб у пустелі

або у степу, на якому немає рослин.

БАС, -а, ч. Низький чоловічий голос; співак із таким голосом.

БАШТАН, -á, -у, ч. Ділянка поля, на якій вирощують ка-

вуни, дині, гарбузи.

БЕЗÉ, невідм., с. Легке тістечко зі збитих та запечених яечних білків із цукром.

БЕРЕГÍНЯ, -і, ж. 1. Казкова водяна істота в образі гарної дівчини з довгим розпущенім волоссям. *Русалка, мавка*. 2. Охоронниця дому.

БЕШКÉТНИК, -а, ч.; у зверт. бешкетнику. Людина, яка любить пустувати.

БИЛÍНА¹, -и, ж. Окрема трав'яниста рослина. *Стеблина, травина*.

БИЛÍНА², -и, ж. Давньоруська пісня-сказання про героїчні подвиги богатирів і знаменні події з життя народу.

БІБ, бобу, ч. 1. Городня рослина, що має в стручках живі плоди. 2. Плоди цієї рослини.

БІЗНЕС, -у, ч. Діяльність, спрямована на отримання прибутку.

БІРЮЗÁ, -й, ж. Непрозорий дорогий камінь голубого або голубувато-зеленого кольору, використовується для виготовлення прикрас.

БЛАЗЕНЬ, -зня, ч.; у зверт. блázню. 1. заст. Особа при дворі короля або вельможного пана, що розважала господаря та його гостей різними витівками, жартами і т. ін.

2. Комедійний персонаж у старовинних виставах. *Паяц*.

БОГАТИР, -я, ч. Оспіваний у народній творчості хоробрый воїн — людина-велетень із надзвичайною силою і відвагою. *Герой, лицар, звитяжець*.

БОРГ, -у, ч. Те, що взяте або дане у тимчасове користування (частіше про гроші). У боргах, зі словами «бути»,

«сидіти» — бути винним багато грошей кому-небудь.

У боргу перед ким — зобов'язаний комусь чим-небудь.

БОЯГУЗ, -а, ч.; у зверт. боягúзе. Дуже несмілива, боязка, ляклива людина. *Страхополох, страхопуд, легкодух*.

БРА, невідм., с. Настінний світильник з однією або кількома лампочками.

БРАНЕЦЬ, -нця, ч.; у зверт. бранцю, нар.-поет. Той, кого взято в полон. *Полонений*.

БРИЛЬ, -я, ч. Головний убір із широкими крисами (переважно солом'яний).

БРИЛЬЯНТ, -а, ч. Відшліфований і гранований коштовний камінь. *Діамант.*

БРУНЬКА, -и, ж. Зачаток листка, квітки, пагона. *Пуп'янок.*

БУДЕНЬ, -дня. Не святковий, робочий день.

БУЛАВÁ, -й, ж., іст. Палиця з кулястим потовщенням на кінці, яка була колись військовою зброєю.

БУМЕРАНГ, -а, ч. Метальна зброя австралійських племен, що має форму зігнутої палиці, яка сама повертається до того, хто її кинув.

БУРЕВÍЙ, -ю, ч. 1. Дуже сильний вітер. 2. Негода, що супроводжується сильним, навальним вітром. *Буря.*

БУРУЛЬКА, -и, ж. Крижинка, що утворилася під час стикання рідини і має форму загостреної донизу палички.

БУСОЛ, БУСЕЛ, -сла, ч. Великий перелітний птах із довгим прямим дзьобом і довгими ногами. *Лелека, чорногуз.*

ВАГÁ, -й, ж. 1. Важкість якого-небудь предмета, що визначається зважуванням. *На вагу золота* — щось дуже цінне. 2. мн. Прилад для зважування.

ВÁДА, -и, ж. Негативна риса, особливість кого-, чого-небудь. *Недолік, хиба.*

ВАЛІЗА, -и, ж. Ручна скринька, тверда коробка з прикріпленою кришкою для дорожніх речей. *Чемодан.*

ВÁРВАРИ, -ів, мн. 1. У давніх греків і римлян — назва чужоземців. 2. перен. Жорстокі, некультурні люди, руйнівники культурних цінностей.

ВÁРТА, -и, ж. Група людей, загін (переважно озброєні), що охороняють кого-, що-небудь. *Сторожа.*

ВÁТРА, -и, ж. Богнище, багаття.

ВДÁЧА, -і, ж. Сукупність особливостей характеру людини, які проявляються в її діях, поведінці тощо. *Характер.*

ВÉЖА, -і, ж. Висока вузька споруда, що має висоту значно більшу за ширину (може бути окремою будівлею або частиною фортеці, палацу тощо).

ВЕЛИКДЕНЬ, -кодня, ч. Одне з основних християнських весняних свят, пов'язане з воскресінням засновника християнства — Христа.

ВЕРХОВÍНА, -и, ж.; у зверт. верховíно. Назва високо-гірної місцевості у межах Українських Карпат.

ВЕРШКÍ, -ів, мн. 1. Густий продукт із молока з великим умістом жиру, одержуваний відстоюванням або процесіонням свіжого молока. 2. перен. Найкраща частина чогось.

ВЕСÍЛЛЯ, -я, с. Обряд одруження, а також бенкет із наради одруження.

ВЕСНЯНКА, -и, ж. 1. Хорова народно-обрядова пісня, в якій оспівується пробудження природи, кохання, надії на врожай і т. ін. 2. Народна назва пташок, що прилітають рано навесні.

ВЕСТИБЮЛЬ, -я, ч. Переднє велике прохідне приміщення в громадських, рідше житлових будинках.

ВÍВОРІТ, -роту, ч. Внутрішній, зворотний бік чого-небудь.

ВИДНОКРАЙ, -аю, ч. Обрій, горизонт.

ВИДÓВИЩЕ, -а, с. 1. Те, що привертає погляд своєю незвичайністю. 2. Вистава в театрі, цирку і т. ін.

ВИКРУТАС, -у, ч. 1. Незвичайний, несподіваний поворот тіла чи частини тіла. 2. перен. Щось незвичайне, несподіване, химерне.

ЗМІСТ

1. Вид розмежування	1
ПЕРЕДМОВА	2
УКРАЇНСЬКА АБЕТКА	4
УМОВНІ СКОРОЧЕННЯ	5
ТЛУМАЧНИЙ СЛОВНИК	6
ОРФОГРАФІЧНИЙ СЛОВНИК	62
ОРФОЕПІЧНИЙ СЛОВНИК	141
ЕТИМОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК	157
СЛОВНИК СИНОНІМІВ	180
СЛОВНИК АНТОНІМІВ	224
СЛОВНИК ОМОНІМІВ	244
ФРАЗЕОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК	281
СЛОВНИК ЗАСТАРІЛИХ СЛІВ	314
СЛОВНИК НОВІТНІХ ЗАПОЗИЧЕНЬ	344
НОВІТНІ ПРОФЕСІЇ	368
СЛОВНИК ІМЕН	374
СЛОВНИК ТРУДНОЩІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	386
ВЕЛИКА І МАЛА БУКВА	410
ДОВІДНИК	440
МОВА Й МОВЛЕННЯ	440
ЗВУКИ І БУКВИ	441
СЛОВО. ЗНАЧЕННЯ СЛОВА	444
БУДОВА СЛОВА	444
ЧАСТИНИ МОВИ	448
РЕЧЕННЯ	459
ТЕКСТ	462